

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
Αρ. ΓΕΜΗ: 127494401000
Βουλής 16, Αθήνα | τηλ.: 213 0386340

ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΟΥΛΙWATCH

ΕΚΛΟΓΗ ΜΕΛΩΝ ΑΔΑΕ ΚΑΙ ΕΣΡ

Παρέμβαση στην ανεξαρτησία των ανεξάρτητων αρχών;

Με αφορμή τα όσα διαδραματίστηκαν κατά την πρόσφατη αλλαγή της σύνθεσης των μελών δύο συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών και απασχόλησαν την κοινή γνώμη καταγράφουμε τους προβληματισμούς που εκφράστηκαν περί προσπάθειας παρέμβασης στη λειτουργία των εν λόγω Αρχών και αναδεικνύουμε τα πάγια ζητήματα (α)διαφάνειας στο έργο της Βουλής.

1. Γενικά περί συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών:

Η [Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα](#), το [Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης](#), η [Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών](#), το [Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού](#) και ο [Συνήγορος του Πολίτη](#) αποτελούν τις πέντε Ανεξάρτητες Αρχές την ύπαρξη και συγκρότηση των οποίων κατοχυρώνει το Σύνταγμα (βλ. τα άρθρα [9^Α](#), [15 παρ. 2](#), [19 παρ. 2](#) και [103 παρ. 7 και 9](#) του Συντάγματος).

Σύμφωνα με το άρθρο [101^Α](#) του [Συντάγματος](#) τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ως άνω Ανεξάρτητες Αρχές: α) διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει και β) επιλέγονται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της.

Σημειώνεται σε αυτό το σημείο πως: i) το ως άνω άρθρο εισήχθη στο Σύνταγμα με την Αναθεώρηση του 2001, οπότε και [προβλεπόταν](#) ότι η επιλογή των μελών γίνεται «*με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της*» και ii) η αλλαγή της απαιτούμενης για την

απόφαση πλειοψηφία επήλθε με την αναθεώρηση του 2019 (βλ. περισσότερα για την ανάλυση του άρθρου 101^A σε [Ε. Βενιζέλος, το Αναθεωρητικό Κεκτημένο](#), σελ.223-228 και [Κ. Παπανικολάου, Άρθρο 101^A, Σύνταγμα- Ερμηνεία κατ' άρθρο- Ηλεκτρονική έκδοση](#)).

Επιπροσθέτως, τα άρθρα 1-5 του [ν. 3051/2002](#), όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, ρυθμίζουν ζητήματα σχετικά με τη λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία των μελών των συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών καθώς και το προσωπικό αυτών.

Σημειώνεται σε αυτό το σημείο πως η παρ. 2 του άρθρου 3 του ως άνω νόμου τροποποιήθηκε τρεις φορές εντός του 2021, επιφέροντας αλλαγές και σε ζητήματα που άπτονται της θητείας των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, όπως π.χ. τη δυνατότητα των μελών Ανεξάρτητων Αρχών να διορισθούν για πλήρη θητεία σε υψηλότερη βαθμίδα/θέση στην ίδια Αρχή (βλ. και [1](#), [2](#), [3](#)).

Αναφέρεται παρενθετικά πως η προσωπική ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών [«εκδηλώνεται στον διορισμό τους βάσει διαδικασίας που παρέχει εγγυήσεις αδιάβλητης κρίσης, στην πρόβλεψη ορισμένης θητείας και στη διασφάλιση αντίστοιχης στοιχειώδους οικονομικής ανεξαρτησίας»](#).

Τέλος, τα [άρθρα 13 και 14 του Κανονισμού της Βουλής](#), όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, ρυθμίζουν ζητήματα σχετικά με τη σύνθεση, τη σύγκληση και τις αρμοδιότητες της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Σημειώνεται σε αυτό το σημείο πως με το άρθρο 1 της υπ' αριθμ. 10826/7268/7-9-2023 (ΦΕΚ Α' 148/8-9-2023) απόφασης της Ολομέλειας της Βουλής προστέθηκε ένα ακόμη μέλος στη σύνθεση της Διάσκεψης των Προέδρων, ο Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας.

2. Περί της αλλαγής των μελών σε ΑΔΑΕ και ΕΣΡ – Η συνεδρίαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής της 28ης Σεπτεμβρίου 2023 - Οι αντιδράσεις που σημειώθηκαν και οι προβληματισμοί που ανακύπτουν.

Στις 28 Σεπτεμβρίου 2023 συνεδρίασε η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής προκειμένου να επιλεγούν τα μέλη που θα στελεχώνουν δύο εκ των συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών, της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών και του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Σημειώνεται σε αυτό το σημείο πως η θητεία κάποιων εκ

των μελών που υπηρετούσαν στις ως άνω Αρχές είχε λήξει ήδη προ πολλών μηνών¹.

Κατόπιν των αποφάσεων που έλαβε η Διάσκεψη των Προέδρων και με τις υπ' αριθμ. 280 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1037/28-9-2023) και 281 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1038/28-9-2023) αποφάσεις του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό καθώς και τις υπ' αριθμ. 48024οικ και 48025οικ αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1039/28-9-2023) διορίστηκαν οι πρόεδροι, αντιπρόεδροι και τα μέλη των δύο ως άνω συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών (ΕΣΡ και ΑΔΑΕ).

Επί της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για τον διορισμό των εν λόγω μελών σημειώθηκαν, ωστόσο, πολλές αντιδράσεις από τον πολιτικό και νομικό κόσμο. Τα κυριότερα ζητήματα που αναδείχθηκαν στη δημοσιότητα και προκαλούν προβληματισμούς ήταν τα ακόλουθα:

i. το ότι η απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων λήφθηκε χωρίς να έχει επιτευχθεί η απαιτούμενη κατά το Σύνταγμα αυξημένη πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της,

ii. το ότι η επιλογή των νέων μελών έλαβε χώρα χωρίς να έχει προηγηθεί διαβούλευση μεταξύ των κομμάτων ή/και συναίνεση για τα προτεινόμενα πρόσωπα ή/και ακρόαση των εν λόγω προσώπων,

iii. το ότι η Διάσκεψη των Προέδρων συγκλήθηκε αιφνιδιαστικά και εσπευσμένα καθώς και το ότι έλαβε απόφαση περί της αλλαγής των μελών της ΑΑΔΕ ενόσω είχε δρομολογηθεί για την επόμενη μέρα η συνεδρίαση της ΑΑΔΕ για την επιβολή προστίμου στην ΕΥΠ για το ζήτημα της (μη) συνεργασίας της τελευταίας κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης των υποκλοπών,

iv. το ότι οι υπουργικές αποφάσεις και τα ΦΕΚ διορισμού των επιλεγόντων μελών εκδόθηκαν υπερβολικά γρήγορα παρά τα όσα συνήθως συμβαίνουν σε αντίστοιχες περιπτώσεις,

---

¹ Αναφέρεται πως: α) με την υπ' αριθμ. 21122/11-11-2016 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 635/25-11-2016) απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης (Συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης) ορίστηκε Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης ο Α. Κουτρομάνος και β) με την υπ' αριθμ. 16887/17-3-2016 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 151/21-3-2016) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Συγκρότηση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών) ορίστηκαν ως Αντιπρόεδρος, Αναπληρωτής Αντιπρόεδρος και μέλη της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών για θητεία έξι ετών οι κκ. Μ. Σακκάς, Κ. Μουστάκας, Α. Παπανικολάου και Γ. Μπακάλης.

v. το ότι η σύνθεση της Διάσκεψης των Προέδρων διευρύνθηκε 20 μέρες πριν από την επίμαχη συνεδρίαση καθώς και

vi. το ότι τα όσα έλαβαν εν γένει χώρα θέτουν εν αμφιβόλω την ανεξαρτησία των Αρχών και μπορούν να εκληφθούν ως παρέμβαση (ή απόπειρα παρέμβασης) στο έργο τους.

(βλ. περισσότερα για τα ζητήματα που αναδείχθηκαν εκτός και εντός Βουλής και σε [1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#), [6](#), [7](#), [8](#), [9](#), [10](#), [11](#), [12](#), [13](#), [14](#), [15](#), [16](#))

Σημειώνεται, ακόμη, ότι:

α) Σε [επιστολή της προς τον Πρόεδρο της Βουλής η Ζ. Κωνσταντοπούλου](#) ανέφερε μεταξύ άλλων πως: «...Ο προγραμματισμός Διάσκεψης για τόσο σοβαρά θέματα, όπως ο ορισμός μελών Ανεξαρτήτων Αρχών δεν επιτρέπεται να γίνεται αιφνιδιαστικά ούτε εσπευσμένα. Η σπουδή και η προχειρότητα είναι ορατές και από το γεγονός ότι μέσα σε ελάχιστες ώρες μεταβάλατε την αρχική πρότασή σας, ως προς κάποιες υποψηφιότητες (Τριανταφυλλίδης αντί Δέτση για το ΕΣΡ, Μυριδάκης αντί Τρακάδα για την ΑΔΑΕ). Οι Ανεξάρτητες Αρχές πρέπει να είναι πραγματικά ανεξάρτητες και όχι κομματικά ελεγχόμενες. Οι διαδικασίες ενώπιον της Διάσκεψης των Προέδρων πρέπει να είναι ουσιαστικές και όχι διεκπεραιωτικές. Για τη σημερινή συνεδρίαση ούτε μας ενημερώσατε, ούτε και επιδιώξατε την άποψή μας. Ούτε και για τις υποψηφιότητες. Κάποια πρόσωπα είναι γνωστά, άλλα όχι. Και κάποια είναι γνωστά για την Κομματική Πορεία τους στη ΝΔ. Σε κάθε περίπτωση, τα πρόσωπα που προτείνετε, θα πρέπει να κληθούν σε ακρόαση από τη Διάσκεψη, η οποία πρέπει να δρα στο φως και όχι στο παρασκήνιο...».

β) Η απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων λήφθηκε με τις ψήφους της Νέας Δημοκρατίας και της Ελληνικής Λύσης. Όπως αναφέρουν δημοσιεύματα (βλ. [1](#), [2](#), [3](#)) η τοποθέτηση αυτή της Ελληνικής Λύσης προκάλεσε τις αντιδράσεις κομμάτων της Αντιπολίτευσης, που συνέδεσαν την εξέλιξη αυτή και με πρόστιμα που έχουν επιβληθεί από το ΕΣΡ για διαφημίσεις/εκπομπές στις οποίες είχε συμμετάσχει ο Κ. Βελόπουλος (βλ. και [1](#), [2](#) για τα όσα ανέφερε ο Κ. Βελόπουλος). Όπως ανέφερε επίσης, ο Χ. Ανθόπουλος (βλ. [1](#), [2](#)): «Αφήνω προς το παρόν ασχολίαστα δύο άλλα θέματα: Εάν η Διάσκεψη των Προέδρων έκανε έλεγχο της απαιτούμενης υψηλής επιστημονικής κατάρτισης των μελών του ΕΣΡ, ιδίως στον τομέα του Δικαίου των Μέσων Ενημέρωσης και των Νέων Τεχνολογιών της Πληροφόρησης, και το γεγονός της σύμπραξης της Νέας Δημοκρατίας με ένα κόμμα του οποίου ο Πρόεδρος έχει ταχθεί επανειλημμένως κατά του θεσμού των Ανεξάρτητων Αρχών».

Ένας πρόσθετος προβληματισμός: Η λήξη της θητείας μελών άλλων συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών

Παρατηρήθηκε ότι κατά τον Σεπτέμβριο του 2023 είχε λήξει (από έτους τουλάχιστον) η θητεία μελών και σε άλλες συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές πλην της ΑΔΑΕ και του ΕΣΡ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

i) με την υπ' αριθμ. ΔΙΔΚ / Φ.ΣτΠ / οικ.19875 / 22-7-2016 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 403/26-7-2023) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης διορίστηκε ως Συνήγορος του Πολίτη ο Α. Ποττάκης (για εξαετή θητεία κατά τις επιταγές του άρθρου 3 του ν. 3051/2002) ενώ κατά πως φαίνεται στην [ιστοσελίδα της Αρχής](#) υπηρετεί στη θέση αυτή μέχρι και σήμερα,

ii) με την υπ' αριθμ. 50722/10-8-2016 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 442/18-8-2016) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης διορίστηκαν ως Προέδρος, Αναπληρωτής Πρόεδρος και μέλη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με πλήρη θητεία οι Κ. Μενουδάκος, Γ. Μπατζαλέξης, Σ. Βλαχόπουλος, Κ. Λαμπρινουδάκης και Χ. Ανθόπουλος αντίστοιχα, ενώ κατά πως φαίνεται στην [ιστοσελίδα της Αρχής](#) υπηρετούν στη θέση αυτή μέχρι και σήμερα.

Το γεγονός, λοιπόν, ότι επιλέχθηκε να εκκινηθεί η διαδικασία επιλογής μόνο για τις δύο συγκεκριμένες Αρχές (ΕΣΡ και ΑΔΑΕ) και όχι για όλες (ή για άλλες) δεν μπορεί παρά να επιτείνει τους προβληματισμούς που δημιουργούνται στην υπό κρίση υπόθεση.

3. Το πάγιο αίτημα για διαφάνεια στις δράσεις της Βουλής

Αναζητώντας κάποιες πληροφορίες σχετικά με τη Διάσκεψη των Προέδρων στην ιστοσελίδα της Βουλής θα παρατηρήσει τα εξής:

i. Στο πεδίο [οργάνωση & λειτουργία](#) της ιστοσελίδας της Βουλής αναφέρονται γενικές μόνο πληροφορίες σχετικά με το συγκεκριμένο όργανο. Ταυτόχρονα δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο έγγραφο στο οποίο να αποσαφηνίζεται το ποια είναι τα συγκεκριμένα πρόσωπα που απαρτίζουν τη Διάσκεψη των Προέδρων κατά την τρέχουσα κοινοβουλευτική περίοδο. Σημειώνεται δε, ότι δύο πρόσωπα (η κα Κωνσταντοπούλου και ο κ. Μπούρας) δύνανται να συμμετάσχουν στη Διάσκεψη των Προέδρων με περισσότερες από μία ιδιότητες και ως εκ τούτου οι απορίες σχετικά με τη σύνθεση του εν λόγω οργάνου πληθαίνουν.

ii. Τα μόνα Πρακτικά της Διάσκεψης των Προέδρων που φαίνεται να έχουν δημοσιευθεί είναι κάποια της [ΙΣΤ Περιόδου](#) κατά το έτος 2015 ενώ δεν ανευρέθηκε κάποια άλλη καταχώρηση (γραπτή ή βιντεοσκοπημένη) σχετικά με τις συνεδριάσεις ή τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου οργάνου. Κατά πως φαίνεται, λοιπόν, δεν μπορούμε να ξέρουμε με βεβαιότητα πόσοι ή ποιοι απαρτίζουν το συγκεκριμένο όργανο, πότε ή για ποιο λόγο συνεδριάζει και τι αποφάσεις λαμβάνει.

Για το λόγο αυτό, ως Vouliwatch αποστείλαμε στις 2-10-2023 αίτηση χορήγησης εγγράφων προς τη Βουλή, ζητώντας πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση της Διάσκεψης των Προέδρων καθώς και τη συνεδρίασή της κατά την 28^η Σεπτεμβρίου 2023. Το [αίτημά μας αυτό](#) (όπως και αρκετά προηγούμενα) δεν έχει, δυστυχώς, απαντηθεί μέχρι σήμερα.

Αναφέρεται επίσης ότι σε τηλεφωνικές επικοινωνίες που είχαμε με τις αρμόδιες για την τήρηση των πρακτικών υπηρεσίες της Βουλής και με το Βουλή TV λάβαμε την απάντηση ότι τόσο τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Διάσκεψης των Προέδρων όσο και το βίντεο της συνεδρίασης της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2023 (παρότι κατά πως φαίνεται από το απόσπασμα που αναρτήθηκε [στο youtube με την τοποθέτηση του Θ. Παφίλη](#) η εν λόγω συνεδρίαση καλύφθηκε τηλεοπτικά) δεν είναι δημόσια και μπορούν να δημοσιευθούν μόνο κατόπιν εντολής του Προέδρου της Βουλής.

4. Η θέση του Vouliwatch

Οι πολλαπλές και πρόσφατες αλλαγές των διατάξεων που σχετίζονται με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο με την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, η επιλογή νέων μελών μόνο για τις δύο συγκεκριμένες και όχι για όλες ή για άλλες Ανεξάρτητες Αρχές, ο χρόνος κατά τον οποίο λαμβάνει χώρα η συγκεκριμένη αλλαγή στη σύνθεσή τους, οι υπόνοιες περί (προσπάθειας) παρέμβασης στο έργο των Ανεξάρτητων Αρχών, η μη ύπαρξη σαφών και επαρκώς τεκμηριωμένων απαντήσεων εκ μέρους της Βουλής στα ερωτήματα και στους προβληματισμούς που προέκυψαν στην υπό κρίση υπόθεση είναι ορισμένα από τα ζητήματα που δεν μπορούν παρά να δημιουργούν προβληματισμούς, γεγονός που οδηγεί στο να τίθεται υπό αμφισβήτηση η ύπαρξη ουσιαστικής ανεξαρτησίας των Ανεξάρτητων Αρχών και των μελών τους.

Το συγκεκριμένο περιστατικό δείχνει για μία ακόμα φορά το πόσο επιτακτική είναι η αλλαγή παραδείγματος στον τρόπο δράσης του Κοινοβουλίου και το πόσο μεγάλη σημασία έχει η το να υπάρχει πλήρης και

ουσιαστική διαφάνεια σε ζητήματα λήψης αποφάσεων. Η ικανοποίηση του πάγιου αιτήματός μας περί δημοσίευσης των πρακτικών των εργασιών όλων των Επιτροπών και εν γένει των οργάνων της Βουλής θα μπορούσε να αποτελέσει δε, το πρώτο βήμα για την ενίσχυση της διαφάνειας και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το θεσμό της Βουλής.

Άλλωστε, η γυναίκα του Καίσαρα δεν αρκεί να είναι τίμια, πρέπει και να φαίνεται τίμια. Και προς το παρόν τα φαινόμενα δεν είναι και πολύ ενθαρρυντικά!